

Vlaamse Regering

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van oorlogsgedenktekens te Poperinge

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 17 februari 2009 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen oorlogsgedenktekens te Poperinge;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 01 oktober 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Oorlogsgedenkteken voor de militaire en burgerlijke doden van Poperinge met inbegrip van de gedenkplaten tegen de zijgevel van Grote Markt nr. 8, gelegen te Poperinge (Poperinge), Grote Markt ZNR;

bekend ten kadaster: Poperinge, 1e afdeling, sectie F, perceelnummers 1192F(DEEL)(standbeeld), 1213A(DEEL)(gedenkplaten).

2° Wegens de artistieke en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Oorlogsgedenkteken voor de militaire en burgerlijke doden van Watou met uitsluiting van het perk, gelegen te Poperinge (Watou), Watouplein ZNR; bekend ten kadaster: Poperinge, 8e afdeling, sectie A, perceelnummer ZNR(DEEL).

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1) Het standbeeld voor de militaire en burgerlijke oorlogsdoden van Poperinge met inbegrip van de gedenkplaten tegen de zijgevel van Grote Markt nr. 8 wordt beschermd als monument omwille van de:

- Artistieke waarde:

Als zijnde een standbeeld met bronzen beelden, in de lijn van de 19de-eeuwse traditie van beeldhouwkunst. Het gedenkteken is het werk van beeldhouwer Fernand Gysen (Antwerpen, 1879 – Ukkel, 1943) en wederopbouwarchitect Jules Coomans (Scheldewindeke, 1871 – Ieper, 1937). Voor de realisatie van de bronzen beelden werd een beroep gedaan op 2 prestigieuze gieterijen, zijnde de 'Fonderie Nationale des Bronzes, Ancienne Firme J. Petermann' uit Brussel en de 'Fonderie Batardy' uit Elsene.

Als zijnde een gedenkteken dat heel uitdrukkelijk de gedachte van triomf uitdraagt, dankzij een uitgebreid symbolenpalet: de triomferende soldaat met vlag en geweer geflankeerd door kinderen die een palmtak en een bloemenslinger aanreiken. De brandende toorts versterkt de idee van de onsterfelijkheid die de soldaten verkregen hebben door het offer van hun leven. De waarden waarvoor ze vochten, worden expliciet vermeld: 'vrijheid – recht – trouw – eer'.

De burgerslachtoffers daarentegen worden op de gedenkplaten voorgesteld als slachtoffer van de Duitse gruwel, via het bronzen beeld van een profeet met boek over de Duitse gruweldaden. Het beeld van de jonge vrouw met lang gewaad en bloemruiker staat via het wapenschild symbool voor de stad Poperinge, die treurt om haar slachtoffers.

- Historische waarde, meer bepaald de historische context en de sociaal-culturele waarde:

Als zijnde een bronzen standbeeld voor de gewone soldaat die met vlag en geweer triomfeert. De voorstelling van de gewone soldaat was na de Eerste Wereldoorlog een relatief nieuw fenomeen: voorheen werden vooral hoge legeraanvoerders op een sokkel geplaatst en ook na de Eerste Wereldoorlog was dit nog steeds heel gebruikelijk. Het feit dat de gewone soldaat een bronzen standbeeld gekregen heeft en met andere overwinningssymbolen voorgesteld wordt, versterkt de idee van de 'gewone helden' van '14-'18.

Als zijnde een gedenkteken dat er gekomen is na discussies over de rol en het nut van gedenktekens. De voorstanders van een 'utilitair' monument, zoals een 'Huis onzer helden' of een 'stichting' voor weduwen en wezen van gesneuvelden, moesten uiteindelijk het onderspit delven. Hun argumentatie dat het broodnodige geld beter

eerst in het herstel en de wederopbouw van de regio geïnvesteerd kon worden in plaats van er dure gedenktekens mee op te richten, haalde het niet. De helden van de oorlog moesten op gepaste wijze herdacht worden en dit kon alleen gebeuren via een heus gedenkteken.

- Sociaal-culturele waarde:

Als zijnde de materialisatie van het herdenken van een collectief trauma.

2) Het gedenkteken voor de militaire en burgerlijke doden van Watou met uitsluiting van het perk, wordt beschermd als monument omwille van de:

- Artistieke waarde:

Als zijnde een gedenkteken ontworpen door de Brugse beeldhouwer Gustaaf Pickery. In het spoor van zijn vader was Gustaaf Pickery (Brugge, 1862 – 1921) vooral beeldhouwer van portretten van prominenten, maar ook van eenvoudige volkse lieden, die hij met veel aandacht en gevoel afbeeldde. Hij realiseerde voornamelijk historische en allegorische taferelen in de traditie van de romantiek en in een geïdealiseerde, realistische stijl. Gustaaf Pickery realiseerde na de oorlog een achttal oorlogsgedenktekens.

Het gedenkteken uit witte steen beeldt de stoere, zegevierende soldaat uit met vaandel en revolver. De zittende leeuw met opengesperde muil houdt zijn poot op een Duitse helm als symbool voor de overwinning op de vijand.

- Sociaal-culturele waarde:

Als zijnde de materialisatie van het herdenken van een collectief trauma.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 5 juni 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006 en 18 september 2009).

Brussel, 05-03-2010

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS